

МОЛОДА УКРАЇНА

НЕЗАЛЕЖНЕ
МОЛОДІЖНЕ
ВИДАННЯ

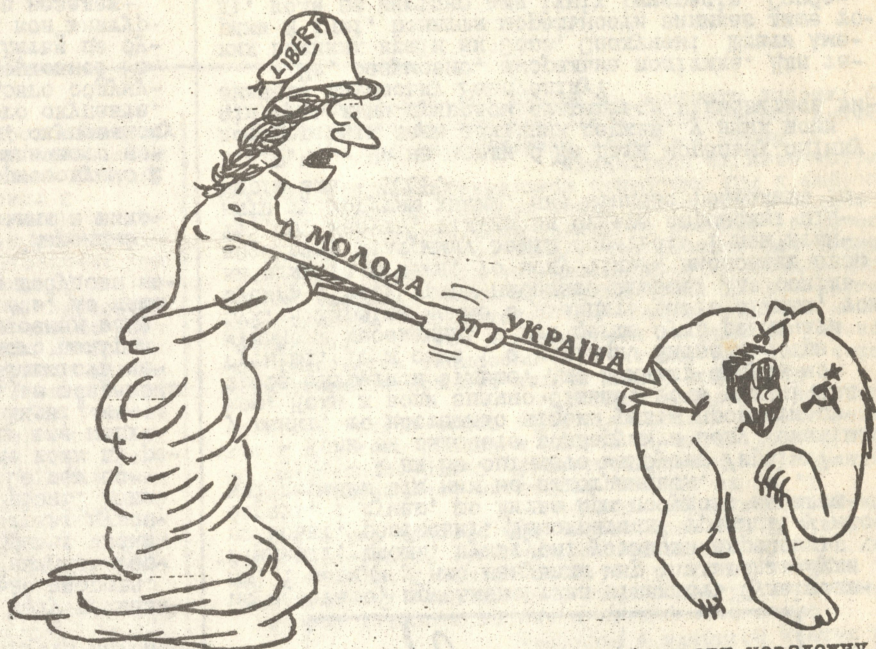
1990

11 ЧИСЛО

СТЕПАН ХМАРА

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

ВІДПОЧИНКУ НЕ БУДЕ НІКОМУ

Проминув місяць напруженої праці у Верховній Раді України. Розпочалася нова епоха в історії України. Те, що зараз відбувається – нечуване явище за 70 років московсько-більшовицької окупації. Вперше за весь цей трагічний період в нашій історії 20-го сторіччя з найвищої Республіканської трибуни лунають слова правди, ведеться пропаганда нашої святої ідеї – необхідності побудови незалежної демократичної Української держави. Точиться гостра політична боротьба між двома силами: тими, що намагаються зреалізувати заповітну мету українського народу здобути свободу і незалежність та відвертими реакціонерами – представниками апарату злочинної КПРС які хочуть і надалі сидіти паразитами на шиї народу і тримати його у рабській покорі.

Ефективність роботи ВР і тактика визначаються співвідношенням сил у ВР, де представники демократичного блоку у меншості. Вже перші години сесії засвідчили, що боротьба буде наполегливою і постійною. Абсолютний, недемократичний більшістю все таки не вдалося нав'язати свій заздалегідь задуманий сценарій.

Демократична меншість у впертій боротьбі домоглася повної трансляції сесії і, таким чином, дала змогу народу України слідувати за тим, що відбувається у сесійному залі. Значення цієї перемоги важко переоцінити, бо пропаганда прогресивних ідей, зокрема ідеї державності і незалежності України та шляхів її досягнення формуватимуть відповідну суспільну думку, яка мусить стати домінуючою, для того

щоб здійснити основну мету – побудувати незалежну державу. Рішучими демаршами демократів вдалося відстояти право громадян знаходитися на майдані біля Верховної Ради і безпосередньо спілкуватися з делегатами, оперативно реагувати на події, що відбуваються у сесійному залі.

Вибори робочої Президії сесії, дебати з питань регламенту, порядку денного підтвердили висловлений мною ще до сесії прогноз: агресивно-реакційна держапаратна мафіозна більшість намагатиметься будь-що паралізувати ефективну роботу сесії, неопустити обрання прогресивних депутатів демократів до керівних органів ВР.

Ганебна поведінка так званих депутатів – ні для кого не є таємницею на Україні, як партнавальники потрапили до ВР, роблячи вигляд, що вони ніби-то є "обранці" народу. Ці п'явки на тілі українського народу хотіли б і надалі зберігати старі порядки.

Нахабна поведінка партнапаратників спонукала депутатів від демократів не брати участі у політичному фарсі – виборах Голови Верховної Ради та його заступників. Непоступливість агресивної більшості призвела до утворення опозиційної "Народної Ради". Та, на жаль, дехто з представників "Народної Ради" свідомо чи несвідомо допустилися прикрих тактичних помилок щодо тактики при формуванні постійних комісій і обранні їх голів.

По-перше те, що робилося за кулісами на переговорах деяких представників "Народної Ради" з

Івашком та його заступниками часами нагадувало відвертий і нездоровий торг, який не відзеркалював во-

лі всієї "Народної Ради" і часто-густо не погоджувалася і йшов всупереч волі "Народної Ради". Виглядало так, що дехто просто хотів ви торгувати собі вигідні місця. Так не зважаючи на неодноразові спроби автора переконати Павличка та інших учасників переговорів приділити більше уваги мандатній комісії та комісії з питань депутатської етики, яка має право надзвичайно важливого значення, особливо якщо зважити, що наша стратегія повинна бути спрямована на зміну складу депутатського корпусу через відкликання депутатів-партапаратників, що потрапили у ВР шляхом махінацій і зловживань на виборах. Звичайно, при сучасній ситуації зазначена комісія незрівнянно важливіша від комісії у закордонних справах. Але тут амбіції Павличка взяли верх, а мандатну комісію віддали на відкуп партапарату. Не кращим чином і не погоджуючи з "Народною Радою" йшла проста змова щодо призначення голів інших комісій. Комісію з питань законодавства із законності очолив депутат Кошуба, який тут же скоїв ганебний вчинок, який необхідно оцінювати як злочин. Маю на увазі його ганебну роль, яку він відіграв в "ламанні", шляхом обману, А. Духовнікова і М. Бердника. Тут голова законодавчої комісії пішов на беззаконня, тобто взяв на себе ті функції, які ще недавно виконували кабєбісти, намагаючись "зламати" політв'язня. Але в даному випадку роля Кошуби незрівнянно підступніша і ганебніша!

При формуванні комісій важливіше хто візьме верх у певних комісіях, ніж те, скільки голів комісій будуть від демолуку, бо при явній більшості в Президії ВР реакційних апаратників вони суттєво не зможуть впливати на політику керівного органу ВР.

Якщо взяти під увагу угодовців, то це може спричинитися до стратегічних помилок за які доведеться розділити відповідальність і "Народній Раді". Крім того зазначені особи намагаються звести "Народну Раду" з платформи опозиції на манівці угодовства із реакційними партапаратниками. В цьому ракурсі необхідно звернути увагу на самочинне релугування Заяви і включення в список членів "Народної Ради" В. Гриньова, опублікований в газеті "Літературна Україна". В. Гриньов балотувався на заступника Голови ВР не від демолуку і ніколи не входив у "Народну Раду". Такі маніпуляції Д. Павличка більш ніж дивні.

Всі ці маніпуляції угодовців спонукали мене зробити відповідну Заяву і відмежуватися якраз від тої короткочасної частини депутатів "Народної Ради". Цей мій крок був спрямований на те, щоб не дати скотитися всій "Народній Раді" на короткочасний шлях політиканства. Частина депутатів 15.06.90р. започаткувала опозиційну радикальну фракцію у "Народній Раді", в числі ініціаторів якої значиться і моє ім'я. Думаю, що я дав відповідь на численні запитання які надходять на мою адресу. Хочу запевнити своїх виборців і численних прихильників, що моя праця у ВР буде не менш активною ніж до цього.

Попереду - гарячі і вирішальні парламентські "бої". Хотілося б застеретти громадськість України від ілюзорних сподівань, що при наявному складі ВР можливо схвалити корисні для України закони. Необхідною передумовою для цього мусить бути зміна співвідношення сил у ВР на користь демократів. Широку кампанію за відкликання депутатів-реакціонерів або на розпуск Верховної Ради потрібно розпочати негайно.

Слово за народом України. Доля народу залежатиме від його волі. Всі мусимо працювати в поті чола, щоб у черговий раз, можливо встанне, не програти великий історичний шанс, який подає нам БОГ.

ЗЕНОВІЙ КРАСІВСЬКИЙ

«ДЕРЖАВНА САМОСТІЙНІСТЬ УКРАЇНИ»

/ ВИСТУП НА УСТАНОВЧИХ ЗБОРАХ ОБ'ЄДНАННЯ Д С У /

Шановна громадо! Дорогі друзі!

Сьогодні, безумовно, ми перекидаємо живий міст від національно-визвольної боротьби 40-х років до сьогодишнього дня.

Як зазначив друг Іван, якоюсь мірою ми спізналися, ми повинні були зробити це рік тому або й раніше. Але якщо ми уважно вдумасмося в ці обставини і події, які маємо нині, якщо ми простежимо, як розросталися інші течії і рухи, то повинні дуже серйозно задуматись над тим, наскільки ми вже сьогодні готові створити це об'єднання.

Ми сьогодні усвідомлюємо, що попередні роки були для нас анемічні, ми можемо звинувачувати правозахисний рух в недолугості, твердити, що його декларація була недосконалою, що все це ми мали краще, більш відповідне, рішучіше і значиміше у минулих роках, але ворог випустив з нас надто багато крові. А ви знаєте, якщо випустити кров з організму, то не можна порухати ні рукою, ні ногою, ані думкою. Отака анемія і володіє сьогодні нами.

Я недавно повернувся з-за кордону і там мені треба було перед нашими друзями і братами-націоналістами охарактеризувати цей стан, що його маємо нині в Україні. І я по-новому подивився на всі ті об'єднання і рухи і зрозумів, що вище себе ми скочити не можемо. А якщо будемо справедливі і якщо бажавмо дати об'єктивну оцінку, мусимо признати, що УГС зробила величезну роботу. Так, вона вибрала в себе майже всіх тих свідомих і активних людей, які сиділи по тюрмах і таборах. Але ви можете собі уявити /та й не треба вам уявляти - ви всі це знаєте/, наскільки ще глибоко сидить у нас і сталінське лихоліття, і брежневське безправ'я, і як ми сьогодні зіщулено дивимось на той офіційний світ, який нам нічого доброго не обіцяє, а навпаки: один закон за іншим, один указ за іншим продукує, та все гірші, та все гірші. І

тільки через власну свідомість, через поклик власного сумління, через ту велику стурбованість, що о ми лишмо своїм дітям, ми сходимося сьогодні на ось такі збори і хочемо щось зробити. Дай, Боже, щоб у нас щось вийшло.

Я вам скажу, у Львові стан, може, найкращий, але наші села у великому занепаді. В кожному селі є велика партійна організація, в кожному селі є не менше 8-15 сексотів, в кожному селі є люди, які пристосувалися до тої системи. Хтось має кращу роботу, хтось має змогу більше вкрати. Хтось учить дітей. Всі ми, тисячами ниток пов'язані з тою системою і кажемо, що заманиво мати Українську Самостійну Соборну Державу. ...Але важливо не втратити й те, що ми маємо вже сьогодні... І з такою психологією люди живуть. І та к ми вживаємося в ту політику, яка нині в Україні абсолютно незадовільна.

Маю надію, що ми переступимо той поріг інертності і не будемо тут же заглядати - а що нам буде завтра за це? - а таки візьмемося за роботу. І коли ми будемо мати таку організацію, таке об'єднання, що, як ви самі бачите, діє як легальна опозиція існуючому ладові, то ми тоді будемо представляти силу на різних рівнях, ми будемо представляти силу і в УГС, і в Русі, і в УХДП. Всі ці об'єднання мають в собі дуже позитивний фактор, що полягає в тому, що вони є і вони будуть. Ім дорікають, що вони не розрослися. Я вважаю в цьому не недосконалість програмних документів, не якусь неактивність членів, я вважаю, що наш нарід не готовий до партійного об'єднання. Якщо би наш нарід був готовий до того, ті партії були би набагато сильніші. Але ми ще не готові до боротьби, навіть до партійної чи організаційної.

Отже, вважаю, що нині можуть бути дві сили у тому нашому тверезому політичному житті.

Одною силою є величезні тисячі всіх тих людей, які брали активну участь у національно-визвольній боротьбі 40-х і 50-х років. Тих людей є дуже багато. За підрахунками спеціалістів - з одної Львівської області сиділо 40 тисяч людей. Ви подумайте - в одній області 40 тисяч людей, які пройшли таку велику школу національно-визвольної боротьби. А якщо додати ще тих, які були вислані, у яких хтось постраждав, які могилами прив'язані до тої ідеї - то ми є велика сила. Але ця сила не пробуджена. І дав би Бог нам розуму, щоб ми всі дійшли до того пробудження, бо нема тих засобів, не маємо ми тої змоги, щоб прийти і стукнути кожному чоловікові в серце і сказати: чоловіче, вставай, пора настала. Всі ми занадто обросли матеками, вросли в існуючу систему речей. Я не є великий оптиміст, але ми мусимо робити свою тяжку роботу, бо іншого нам не дано. А в нас ростуть діти - і ми мусимо щось їм лишити.

Отже, ця сила тіньова, яка пронизує всю Україну, не тільки Західну, а й Східну, вона є, але як її підняти на поверхню - мусимо думати всі.

Нас вистачило на те, щоб розкопати могили, нас вистачило на те, щоб відроджувати свою церкву, нас вистачило на внутрішню перебудову в наших сім'ях і на перебудову свого способу мислення, але нас ще не вистачає на послідовну політику в міжнародному плані. Ми ще не показали своє обличчя світові, а світ цього чекає.

Я був у міністерстві закордонних справ Англії і розмовляв з поважними людьми в Німеччині, я був у Римі. Я на високому рівні спілкувався з провідниками ОУН, і всі вони надзвичайно стурбовані тим, що українське посольство не видає конструктивної політики, яка би вписалася в міжнародний план.

Ми себе не поважаємо, ми пасемо задніх. Ми - вже мільйонами! - вступили в Рух, в якому проросли елементи майже ворожі українській ідеї. Я не можу сказати, що Рух однаковий. Рух різноманітний і, можливо, що це тепер якраз та єдина і нор-

мальна форма для того, щоб у ширшому загалі ми якось могли відродитися, стати хоч трохи на ноги, відшукати своє обличчя і своє сумління. Але ми мусимо йти швидко, бо якщо ми затупіємо на місці, то організовані сили держави нас засмокчуть у свою систему, як у болото. Отже, я вважаю, що найпершим сьогодні завданням свідомої частини українського народу є кристалізація ідеї.

Ми повинні відкинути все те, що кон'юктурно нам підказують час і обставини. Ми повинні намітити велику ідею, ту, з якою йшли наші брати й батьки вмирати. Ми повинні утвердити ту ідею. А як ми будемо до неї йти - нам обставини підкажуть. Але доки ми не усвідомимо собі, що всі питання ми можемо вирішити тільки в Українській Самостійній Соборній Державі й доки та ідея не буде нами рухати - ми завжди кудись сповземо. Ми завжди будемо пристосовуватися в той час, коли ворог від нас сильніший, активніший і має професіоналів, які працюють на те, щоб нас роз'єднати, задуруманити і лишити в такому стані, в якому ми є сьогодні.

Я хочу пояснити, що я розумію під висловом "національно-визвольна боротьба". Я би не хотів, щоб ви зрозуміли, нібито я кличу до карабінів. Я вважаю, що час нам підкаже, що ми маємо робити. Але ми повинні бути готові на все. Уряд, навіть в особі найпрогресивніших своїх діячів, нічого ще нам не пообіцяв і не пообіцяє, тому що ніхто з них /а їх є дуже багато, їх є 17 мільйонів, згуртованих в одну партію/ не хоче втрачати своє. Це ті люди, які звикли керувати, люди, які інакшого життя собі не уявляють. Вони не випустять нас зі своїх зубів. З тих зубів нам треба буде вириватися, і в яку форму вилетиться та національно-визвольна боротьба - покаже час. Але ми повинні бути готові до всього. Ми й повинні себе так настроювати і настрювати те оточення, в якому ми живемо. Я вважаю, що в тому плані створення об'єднання за Самостійність і Державність України має своє значення.

ГЕНЕРАЛ МИРОН ТАРНАВСЬКИЙ НАЧАЛЬНИЙ ВОЖДЬ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ

29. 8. 1869 - 29. 6. 1938.

В 1938 р. український народ поніс велику втрату - помер колишній Начальний Вождь Української Галицької Армії, генерал Мирон Тарнавський. Ще в половині червня він був у Львові на Зелені Свята, щоб відвідати своїх хлопців, що сплять вічним сном на Личаківському та Янівському кладовищах. Відвідав їх тоді на короткий час та вже за два тижні приїхав до них назавжди, навіки вічні. Так розпорядилася доля - щоб був разом з ними.

Мирон Тарнавський народився 29-го серпня 1869 р. в селі Бариліві, радехівського повіту, де його батько був священником. Скінчив місцеву початкову школу і склав іспит до другого класу німецької гімназії в Бродах. Був це хлопчина дуже рухливий і дуже живої вдачі, дотого ж занадто живий з селом, з його свободою. Тому перші класи гімназії вчився вдома приватно і шойно після успішного іспиту до шостого класу, почав ходити до гімназії в Бродах, яку вдало закінчив.

Після закінчення гімназії мусив відбутися однорічну військову службу - пів року старшинської школи у Львові і пів року служби у брідському 30-му курені полкових стрільців. Це був перший військовий вишкіл пізнішого Начального Вождя Української Галицької Армії. З цього вишколу вийшов Мирон Тарнавський зі ступенем четаря /лейтенанта/. Вже тоді міркував над тим чи не лишитись у чинній службі, але не міг остаточно на те рішитися тому що знав, що українці "кривим оком дивляться на активного старшину". Тому скористав з того, що мав змогу дістати посаду у краєвому відділі у

м'ясові, і пішов на службу хоч вона його не манила і не приваблювала. І як тільки військова влада прислала свою згоду він перейшов до військової служби, Мирон Тарнавський покинув свою посаду у Кравцовому Виділлі та зголосився до тарнівського 13-го куреня, куди його приділили. Так почалася військова кар'єра майбутнього генерала Тарнавського.

Пів року обов'язкової практики в тарнівському курені, іспит на чинного старшину і служба у 18-му полку кравцової оборони у Перемишлі. В 1896-му році пройшов сигналізаційний курс, в 1899 році став поручником і перейшов на службу до Самбора. В 1902 р. одружився, пробув ще з дружиною до 1907 р. в Самборі, звідки його на власне прохання перевели до Золочева, де залишився аж до початку першої світової війни. Через два роки після переводу до Золочева стає сотником і в тій ранзі пішов на війну.

Зі своїм полком пройшов сотник Тарнавський вогневий хрест під Радивилом та Олієвом. Отримав перше поранення, потім лікувався в Будапешті і Бадені і знову фронт, 12-го травня 1915-го р. вже в бою під Славськом та в поході за відступаючими москалями.

В січні 1916-го р. приділ до коша УСС, де на становищі команданта Коша і Вишколу залишається до половини 1917 р., потім - у ступні отамана команда куреня в 35-му полку піхоти, під Чортковом командант тих сотень УСС, що були тоді на фронті і знову 35-й полк. За Збручем - референт українських справ при штабі дивізії. з того, що робив отаман Мирон Тарнавський на становищі згаданого референта на Україні, видно, скільки доброго можна зробити суло тоді на Україні, якби в австрійській армії було більше чинних вищих старшин-українців.

В тому часі отаман Тарнавський переходив від приділу до приділу, аж 27-го березня 1918-го року перебирає команду табору австрійських повортців з полону в Києві. На цьому становищі отаман Тарнавський доручив при списках полонених відразу вилучати українців, перетримувати їх кілька днів у таборі та вислати їх гуртами до Січових Стрільців. Це була явна зрада Австрії, але хіба можна було не допускати такої зради, коли людина була під непереможним впливом часу відродження української держави.

Зі ступенем підполковника Мирон Тарнавський отримав приділ до чеського полку у Бірзулі, з яким мав утримувати порядок серед місцевого населення. У вересні приділ до 16-го полку піхоти, а потім до 35-го, до 19-го і знову до 16-го в Галисині. Тут прийшов розвал австрійської імперії. Підполковник Тарнавський перевів свій 16-й мазурський полк через Луцьк та Ковель до Кракова, а сам виїхав до Львова де його арештували і вивезли до Домбля. Як хворий несподівано дістав дозвіл на виїзд до Бадену. Через Відень і Будапешт приїхав до тодішньої столиці З.У.Н.Р. - Станиславова.

Тут починається його служба в Українській Галицькій Армії. Як полковник перебрав Мирон Тарнавський команду "групи Схід", яку потім перейменували на II-й корпус УГА. На становищі команданта II корпусу Мирон Тарнавський дістав - у часі Чортківської офензиви - ступінь генерала.

Прийшли найважчі часи Часи УГА. Прийшов перший відворот, потім тільки короткий момент чортківської офензиви і другий відворот іцілковита втрата рідної території. І саме в цей найважчий для Української Галицької Армії момент, коли просто невідомо було, яка буде її подальша доля, диктатор Петрушевич доручив генералові Тарнавському начальну команду.

Диктатор Петрушевич сказав:
- Передаю у Ваші руки, пане генерале, Українську Галицьку Армію. Що Ви з нею зробите, куди поведете, це вповні від Вас залежить.

На халь це вже не було вповні залежне від генерала Тарнавського. Це вже залежало у великій мірі від обставин, що з того часу почали кермувати УГА. та її долею.

Прийшли відомі події: перехід за Збруч, похід на Київ, відступ, тиф, договір з Денікінім - а коли йдеться про особу ген. Тарнавського, то воєнний суд над ним за договір з Денікінім - потім злука з більшовиками і відсунення ген. Тарна-

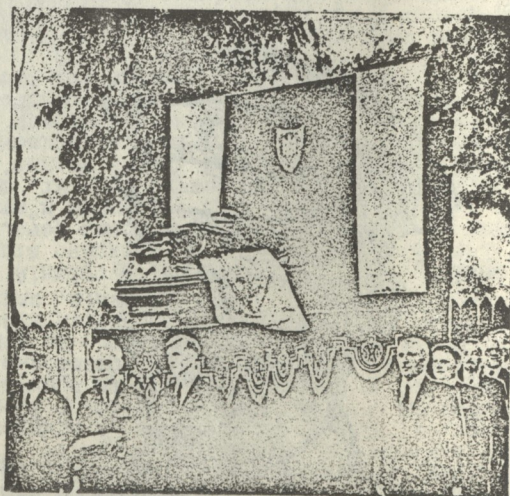
вського від армії. Потім виїзд до Києва, де ген. Тарнавський перебував аж до приходу польської армії та під час її побуту, а з її відворотом дістається до Галичини і... до табору інтернованої У.Г.А., в Тухолі.

Після виходу з табору ген. Тарнавський поселився у відбудованій хаті на звалищах старого двора в селі Черниці, брідського повіту, та віддався хліборобській праці. Вернувся на село, з яким жився з дитинства і яке волів ніж гамірне місто.

Від того часу ген. Тарнавський не брав чинної участі в громадському ані політичному житті. В 1928-му році українське громадянство поставило його кандидатом на сенатора і потім при виборах вибрало, але ген. Тарнавський вибору не прийняв, залишаючись у своєму затишному селі аж до останнього дня свого життя.

Якби порівняти ген.Тарнавського з цілим рядом наших земляків, що то на кожному кроці самі себе рекламують як найбільших патріотів, що то в них на устах раз-у-раз - "батьківщина" та "добро" народу, то в цьому порівнянні постать ген. Тарнавського виглядає справді дуже скромно. Бо ген.Тарнавський ніколи не був крикливим патріотом. Він був справжнім українцем, що про свої обов'язки як члена української нації, завжди і на кожному кроці пам'ятав. В австрійському війську, як активний старшина, він з особливим любов'ю та прихильністю відносився до вояків-українців, до своїх хлопців. Робив він це свідомо, як українець, почувавши національний зв'язок з тими, що були під його опікою і владою.

Хоч як активний старшина не брав участі в політичному житті, то все ж тим життям цікавився і дуже глибоко відчував. Як боліло його серце, коли він бачив, що робили мадари з нашими людьми на початку війни. А потім на становищі референта українських справ при штабі австрійської дивізії, де тоді ще отаман Тарнавський брав в оборону та рятував українських селян тільки тому, що це українці. І ще пізніше, коли не зважаючи на своє становище, відсилав австрійських вояків-українців, до Січових Стрільців, хоча його обов'язком було відсилати їх до австрійської армії. Все те свідчить про те, що в ген. Тарнавському ми мали зразок патріота, але патріота чину, не патріота слів, патріота, що дрібні свої вчинки, але на кожному кроці, завжди докидає до загального подвигу, що має підносити націю вгору, зусиллям одиниць, має збудувати тій нації кращу майбутність.

Похорон ген. Тарнавського у Львові: Начальний Вожд відбирає останню дефіляду. Перед домовиною на високій катафалку на площі св. Юра 6. адютанти Генерала: Димитро Палів, д-р Володимир Старосольський (з відзнакою УГА на подушечці) і Роман Купчинський; обабіч почесна сторожа.

День 2-го липня у Львові 1938 р., тобто день похорону ген. Тарнавського, був величавою маніфестацією українського народу в пам'ять того, що сповів на чолі У.Г.А. Вістка про смерть гн.Тарнавського розійшлася блискавкою по цілому краю.

Всюди утворилися комітети, що займалися вшануванням пам'яті п'кійного Начального Вождя на місцях і вислали делегації на похорон генерала до Львова. Багато делегацій привезло з собою вінки, деякі забрали з собою землю в урнах на могилу Генерала у Львові. Між іншим привезли землю з Лисони та з Маківки. У Львові занявся похороном спеціально створений для цієї цілі Діловий Комітет. З Українського Шпиталу де Генерал помер перенесли тілні останки до храму св. Юра, де два дні, в четвер і п'ятницю правилися заупокійні богослуження і де народ мав змогу віддати останній поклін сл.п. Начальному Вождеві. Біля труни генерала пройшли маси людей, старих і малих, різних станів і профе-

сій. Всі прощали Вождя Української Галицької Армії на останню дорогу, всі прийшли віддати останній поклін тому, що відходив назавжди.

Діловий Комітет казав поставити два високі катафалки: один на церковному подвір'ї, перед митрополичою палатою, другий на площі св. Юра. На першому спочивали тілні останки генерала під час панахиди, яку правив Високопреосвященний митрополит Андрей Шептицький, на другому Начальний Вождь відібрав останню дефіляду своїх колишніх воєнків.

В суботу рано відправлено Архирейську Службу Богу, а в годині 16-ї почався похорон. Після Панахиди, промов та останньої дефіляди похоронний похід рушив. Відкривав його хорівід вінків - Усіх вінків було 160 - а далі йшли комбатанти, духовенство з єпископами Кир Іваном і Кир Никитом, делегації з землею, трембітарі, ад'ютанти, караван з домовиною, рідня, делегації та громадянство.

Спочив Генерал між своїми стрільцями на Янівському цвинтарі.

Редакція "Молодої України" нагадує своїм читачам, що 29 червня на Янівському цвинтарі у Львові біля могили усавленого полководця Мирона Тарнавського відбудеться велична панахида. Закликаємо Львів'ян і гостей нашого міста прийти в цей день на кладовище і віддати належну шану самовідданому борцеві за волю України. Плекаєм надію, що квіти, свічки та тихе слово молитви не обминуть у цей день дорогі всім нам могили Січових Стрільців / ті поодинокі, що чудом виціли за десятиліття червоного терору /, а також сусідню могилу міністра ЗУНР Левицького, молодих героїв українського націоналістичного підпілля, чия життя обірвалося в польських катівнях; сл.п. Ольги Басараб, Віласи Данилишина і всіх, хто приніс своє життя в жертву заради наближення дня звільнення України.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОРЯТУНОК, ЧИ НОВА УКРАЇНСЬКА ІЛЮЗІЯ

Протягом кількох останніх місяців по різних теренах України поширюються чутки про якийсь казковий, найбільший у світі скарб, що має належати нашому народові. Побіжна згадка про нього була в об'ємній статті Ю.Мушкетика "Павло Полуботок", надрукованій в "Літературній Україні" і лише дала цікавості. Правда, деяким щасливчикам вдалося заплучити більш повне джерело інформації - календар "Рідна нива" за 1967 рік, виданий українською діаспорою в Канаді, ксерокопії якого в достатній кількості ходять по руках у Львові. Тут між 75-тою і 86-тою сторінками міститься стаття про спадок гетьмана Павла Полуботка і про те, як уряд СРСР дізнався про нього та старався заволонти цінностями в 1922-му й 1963-му роках. Оскільки ці старання не дали жодних результатів, обширний опис про них пропускаємо й наводимо лише кілька перших абзаців, що подають інформацію лише про спадок.

СПАДОК ПОЛУБОТКА В АНГЛІЙСЬКОМУ БАНКУ /найбільший скарб світу/

"Скоро, дуже скоро Трибунал Божий розсудить Петра з Павлом", відповів гетьман Павло Полуботок цареві Петрові І, коли цар прийшов до ув'язненого й стортурованого гетьмана у в'язницю в Петербурзі, щоб з ним "перепроситися". Це було 1724 р. і того ж року гетьман помер з тортур у в'язниці. А через рік за тим пішов у могилу й цар Петро І - 1725 р.

Про розмову Петра І з Павлом Полуботком найширше написав був історик Вантис-Каменський.

А тепер у зв'язку з Полуботком уже говорять не про Трибунал Божий, а про Міжнародний Трибунал у Газі, куди влада СРСР може еwentально звернутися, щоб добути для себе з Англійського Банку майно гетьмана Полуботка; це майно досить велике; 1964 р. воно становило 16 трільйонів 500 мільяр-

дів фунтів стерлінгів. Його вистачило б на 100 літ, щоб щороку покривати бюджет Франції в теперішній його висоті суми.

Ну, та що суму може отримати лише той, хто покаже, що він репрезентує уряд... Української Держави! Це ще не все, - крім цього ще мусить бути хтось з нащадків гетьмана Павла Полуботка, бо йому належить 20 відсотків з усього капіталу, тобто 3 трільйони 200 мільйонів фунтів стерлінгів, а решта - 12 трільйонів 800 мільйонів належить Українській Державі. Ці цифри відносяться до стану з 1964 р. З уваги на це, що згаданий капітал улькований на опроцентування 17,5% / то з кожним роком його сума зростає.

Справа цього капіталу не є фантазією. Це такий самий звичайний історичний факт, як і те, що теперішня королева Британії походить з нащадків подружжя Володимира Мономаха і його дружини Гінти, що була дочкою англо-саксонського короля Геролда II. Це згадується в шкарлатно-золотій книзі за 1666 р., що є 164-м за чергою урядовим річником Британії /там є згадка про родовід королеви Єлисавети II, що походить з мішаних українсько-англосаксонських предків/.

Таким же звичайним собі історичним фактом є скарб Полуботка в Англійському Банку. Якщо в цьому такі є щось легендарне, то хіба лиш той факт, що всі, кому треба, знають про це, крім українців. А втім, і той факт не є чимсь надзвичайним.

Павло Полуботок, полковник українських козаків, був царем Петром І поставлений на пост гетьмана України по смерті /гетьмана/ Івана Скоропадського який настав був після /гетьмана/ Мазепи - "зрадника" Росії. Але ані цар/ Петро, ані Полуботок не вірили один одному. Через те - а також і тому, що він передбачував був конечність приготуватися до еwentальної боротьби проти царя всіх Русей - Полуботок вислав у Велику Британію,

через закордонного дипломата, суму в один мільйон фунтів стерлінгів, щоб її здепонувати на своє ім'я в Англійський Банк. Суїдовідний лист при цьому депозиті устійнює, що:

1/ Гроші мають бути вкладені на опроцентування на 7,5 %. Це опроцентування, ні трохи не переборщене як на тодішній час, через десять найближчих років мало собою подвоїти вложену суму капіталу.

2/ У випадковій смерті Павла Полуботка, цих грошей /з Англійського Банку/ не було б вільно виплатити нікому іншому, як тільки представникові уповноваженому "Українською незалежною і суверенною державою", у присутності одного з нащадків, по мужеській лінії /у Полуботка був один син і три доньки/ Полуботка, який мав би бути співпадкомцем 20 % з цієї суми. Копію цього листа Полуботок вручив своєму синові, Остапові, який виїхав за кордон і поселився в Константинополі.

Петро Великий, якому було відомо, завдяки деяким досить мутним доносам, про здепонування графом Полуботком грошей в Англійський Банк, арештував цього гетьмана і ув'язнив у Петропавловській кріпості в Петербурзі. Там нещасного гетьмана жорстоко мучили, щоб він сказав "всю правду про обрадження Державного Скарбу". Внаслідок цих тортур Полуботок під кінець 1724 року помер.

Серед подій, що настали в Європі під кінець ХУІ і на початку ХІХ століття, "справа Полуботка" призабулася". Ім'я Павла Полуботка потрохи затиралося в пам'яті його земляків, асимільованих велетенською адміністративною російською машиною.

Чим же викликане таке романтичне зацікавлення гетьманським скарбом? Видно черговий раз виникло наше традиційне словосполучення: "От якби я мав такето, то й всі проблеми б вирішилися". Ще не один раз у своїй історії, замість того, щоб узяти до рук зорбю, українець розмірковував, як би все змінилось, коли б десь виникло своє мільйонне війсьско, або ж зажерливі сусіди з радістю вітатимуть відродження нашої держави. У 17 - 18 роках меча між людьми чину і заміряними в світлі майбуттєполітиками пролягла особливо трагічно: перші понесли своє життя в офіру великій справі на кришавий сніг Крутів. Відтоді ще не раз ця межа розділяє наш народ: одні підуть на активну боротьбу в ВОО, ОУН, УПА; інші ж вишукуватимуть раціональні серна в комуністичній ідеології. Правда тепер їм

ще суджено буде зійтися в камерах смертників та на снігах сибірських просторів. Міра трагічності української історії в той, чи інший період її історії - безпомилково вказувала на співвідношення тих, що жили будували повітряні замки майбутнього і тих, що безоглядно жертвували собою заради того ж таки світлого майбуття. Перших, на жаль, завжди було більше - наше нинішнє національне життя тому найпереконливіший доказ.

І раптом, у наші дні, Якимось дивним співпадінням глобальних політичних сил виникла ситуація, за якої праця на будові нашого щасливого майбуття у незалежній Українській Державі перестала бути смертельно небезпечною. Здавалося б, тепер всі разом: герої і боязкі, радикали й ліберали, ветерани визвольних змагань і їхня юна зміна нарешті візьмуться до спільної боротьби... Та серед імен тих, хто явні попереду не так уже й багато нових. Завжди ми вийшли знайти на що відволіктися, аби лиш не братися до праці. Ті й навіщо виснажувати себе, якщо добрий предок вклав до закордонного банку кругленьку суму, за одні проценти від якої Україна може жити не знаючи турбот. І яке безглуздя: добуватися якихось змін, будувати економічні моделі, підводити під них масивну базу наукових та політичних досягнень, якщо можна примружити очі й побачити себе громадянином найбагатшої країни світу, з якою вже в силу тільки цього одного змушені рахуватися і Москва, і Вашингтон, і, звичайно ж, вітчизний боржник - Великобританія. Правда залишається ще одна прикра умова - самостійність все-таки потрібно здобути скоріше /такі умови договору/, але ж може завтра надрукують в одній з республіканських газеток пророцтва чергового ясновидця, який оповістить світ откровенням, що Україна за рік - два стане вільною, а значить і за цю проблему братися нашому мрійнику нема потреби...

Безумовно, смішно виглядала б спроба звести проблеми нашої бездіяльності до статті в заморському календарі. Просто це повідомлення, долаючи

чагарі загальної непоінформованості, поступово перетворюється в гучну сенсацію. Ще одну національну ілюзію, в якій мов у краплі води відбиваються тисячі інших, які щоразу на хвилі національного піднесення стримували дуже багатьох українців від участі в нелегкій праці державного відродження України.

ГОПАК І НАЦІОНАЛЬНА ТРАДИЦІЯ

ВОЛОДИМИР ПИЛАТ

Процес національного відродження охопив усі сфери нашого життя. Не залишилось в стороні і наші національні традиції, їх невід'ємною частиною є танок "Гопак". Гопак - закована в танку система бойових рухів - з глибини віків зберіг для нас відомості про культуру наших батьків та про їх лицарську вправність.

Український народ з давніх давен, сягнувши в шосте тисячоліття до нашої ери, виконував різноманітні танки, в які вкладав ті рухи, які потрібні були для розвитку кріпості, сили, вправності в боротьбі проти ворогів. Запас бойових рухів щораз збільшувався, тому постійно зростала кількість народних танців. Танок з музичним супроводом крім вишколу майстерності давав і задоволення. На Україні як форма прояву князівчої вправності танок був дуже популярний. На вечорницях кожен юнак в танку проявляв свою спритність, кваліфікацію, легкість руху. Сумісні танці юнаків та дівчат також містять багато бойових рухів, які підтверджували бойову вдачу. Такі танки як метелиця /мести лиця/ і козачок, що виникли раніше

"Танцювати, ворога топтати"

Козацьке прислів'я ХІІ ст.

гопака, принесли велику славу нашому народові. У ХІІ столітті при дворі французьких королів як обов'язковий виконували танок "козачок". Французькі мушкетери обов'язково вивчали козачок, бо він давав добрий прорух для ніг, що дуже важливо у фехтуванні та боротьбі. Французький інженер Боплан, вивчаючи життя козаків, писав, що козаки з ранку до ночі вправляються в зброї, борються навкулачки та танцюють. Козаки широко використовували танки для розвитку вправності й легкості в ногах. Поєдинки козаки вели наче в танку, що дивувало ворога. Танцювальна манера боїв давала змогу козакам бути неперевершеними вояками. Один козак міг спокійно вбити чотирьох яничарів, що викликало великий страх у турків. Яничари привчилися до зброї з чотирьохрічного віку, а козаки все ж легко їх нищили.

Боплан писав: "Сто козаків не лякаються тисячі поляків чи татар", а Лясота згадував: "козаки сміливі і хоробрі, від молодості привичайні до війни".

Та мало хто з тогочасних вчених звернув увагу на наші народні традиції, які ще змалку фор-

мували в юнакові воїна-козака. З раннього дитинства хлопчики вправлялися в боротьбі як навчулачки, так і навручки, нахрест, на ремнях. Вчилися репихом сидіти на коні, вправно шаблею володіти, ціляти з лука, та змагатися на палицях. У комплексі тогочасні забави, боротьба, танки готували юнака до козацького життя.

А потрапити на Січ було не так вже й просто, бо приймали тільки найздібніших. Умови життя на Січі були не з легких. З раннього ранку до пізньої ночі козаки вправлялися в зброї, змагалися в боротьбі, танцювали, ціляли з мушкета. Звання козака було почесне. Козак - це символ доброти і сили, сміливості й вишколу. Недарма так запам'ятовалося люду козацтво. Турецький літописець Наїма писав: "...нема на світі людей сміливіших, що менше дбали би про життя й менше лякалися смерті". Та це й не дивно, за волю й щастя свого народу, за рідну Україну козаки щиро поливали кров'ю та устиляли кістками землю, вірячи, що їх не забудуть. Було чим пишатись, було що захищати.

Жорстока історична дійсність дає нам приклади, як важливо для завоювання народу знищити його традиції. Був наш нарід під Польщею та під букурманами, але не скорився. Та "брат" наш москальський добре знав, що робити, щоб знищити Україну. Петро І ввів указ про заборону вечорниць та кулачкових боїв, бо, бачте, шкодять вони здоров'ю. Катерина II запровадила кріпацтво, чим дуже знищила нашу національну традицію. Не менш важливим для московщини було стерти різницю між москалями і українцями, "щоби вони обмосковилися й перестали дивитись на москалів як вовки".

Та як не нищив ворог нашу історію та культуру, все ж не знищив. Забуті народні традиції, але не втрачені.

Сучасне життя вчить нас, що чим більше нарід

зберіє своїх національних традицій, тим більшого розвитку сягнє. Яскравий приклад - Японія. Деякі вчені кажуть, що Японія - це перш за все традиція, а все решта потім.

Не так давно на карті з'явилась нова держава Америка. Багато увібрала в себе чужого, а тепер формує своє. Японське карате та китайське кунг-фу переробили на свій кік-боксінг, що перевищує східні види одноборств у простоті й доступності в способах навчання та змагань. Нещодавно з'явилась в Америці каратробіка, що поєднала в собі музику і карате. Як бачимо, вони йдуть до того, до чого наші предки дійшли тисячі років тому, та ми зайшли ще далі. Ще ні один нарід не сягнув такої вершини поєднання, як бойовий рух, мелодія, зміст, слова, танок. Споконвіку українські народні танці виконувались під музику, під спів. Тільки гопак під одну мелодію мав 30 віршів, наповнених змістом, нерозривно пов'язаних з нашою національною традицією, культурою, історією.

Недавно знаменитий американський каратист професіонал Бені Уркідез на запитання, як йому вдається досягнути таких високих результатів, відповів, що в розминку включає елементи "Russian Hops". Як боляче стало мені - в Америці вивчають гопака і не знають, що росіяни не мають ніякого відношення до нашого національного надбання. Як боляче, що чужі люди, вивчаючи наше, називають його чужим. Ганьба нам, нащадкам козаків, що дозволяємо свої національні традиції присвоювати ворогам нашим. Ганьба нам, молодим, що вивчаючи східні види одноборств, забули про свої.

Свідому молодь закликаю: "Борітеся - поборойте". Українському народові є чим пишатись, є що відроджувати, є чим поповнити світову скарбницю національного надбання.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

НЕ ТРІУМФУЙ

Не тріумфуй, кривавий змію,
Що трупів більше, як живих,
Що байстрюки твої посіють
Свій жмиз на нивах золотих!

Не тішся, ні, що вічним сном
Заснули жертви твого шалу!
О, знай же, дикий сатано,

Що гнів замучених у сталі
На суд прийде!

І кожна крапля крові їх
Сердитим громом заговорить.
О, кров за кров! Із тюрм твоїх
Лиш поведиш закладі гори
Сторчатимуть!

МАРКО БОЕСЛАВ

ПОРУЧНИК САПЕР-КОРЖАК МИХАЙЛО

Я пізнав його ще весною 1944 року на пості бойового сотні Різуна. До того часу він пройшов уже військово-повстанський вишкіл у Карпатах, будучи в рядах Української Народної Самооборони.

До УНСу, що зорганізувалася в 1943 р., Сапер пішов одним із перших. Не якийсь випадок чи жадоба пригоди загнала його сюди. Він ішов в ряди Народної Оборони з повним розумінням ваги моменту. Він здавав собі цілком справу з небезпеки, які, напевно мали його зустрінути в майбутньому на тому шляху.

Ще колись, будучи малим Михасем, він умів відрізнити своє, рідне від чужого, ворожого. Вже змалку майбутній поручник УПА плекав любов до рідного народу, до закутої в ярмо України. Вже тоді палав він поривами молодечого серця стати воєм рідного війська та безпощадно боротися з тими, що знущалися з українського народу.

Довго не треба було чекати. Шістнадцятилітнім юнаком пережив Михайло польсько-німецьку війну, а під час більшовицької окупації ЗУЗ зв'язався він з ОУН, вступаючи в ряди Юнацтва. З усією молодечою енергією й запалом виконував Михайло завдання своїх зверхників, ризикуючи не раз і життям.

З великими надіями та радістю зустріли німецько-більшовицьку війну і проголошення самостійності. Та не довго він радів.

Гітлерівські зграї принесли нове поневолення, свіже ярмо українському народу. І кривавилось Михайлове серце, коли вчув про арешти найвизначніших керівників ОУН, про розстріли українських патріотів, про грабунки, насильства, яких доконували гітлерівські орди на українському населенні.

З усією рішучістю й ненавистю постановив він відомстити ворогам. Хвилина ця прийшла для Михайла

несподівано. Коли проголошено набір до УНС-у, Михайло, не задумуючись, один із перших зголосився в її ряди.

Ще такі літом 1943 року УНС перейшла реорганізацію, з якої створилися перші відділи Української Повстанської Армії. Михайло Сапер був переведений враз зі своєю сотою з Карпат у Чорний ліс, до сотні Різуна-Грегота. На пості ройового Сапер виконував солідно свої обов'язки. Наказ для нього був святий і, хоча б прийшло головою наложити, він виконував його.

Під час рейду куреня Різуна в західні райони Західної України, Сапер брав участь у всіх боях. Будучи заступником сотового, він виконував успішно ряд бойових завдань. На одній із засідок чота під його командою розбила німецьку військову групу, забираючи понад 100 ворожих вояків у полон. Під час цього бою Сапер був важко поранений. Я бачив той епізод. Коли підійшов до нього, він лежав непритомний, з блідим лицем. Незабаром він опритомнів і, побачивши кількох нас, сказав: "Ви, здається, більше зажурилися мною, як я сам; нічого, присхне, як на собаці".

Жаль було раненому Саперові покидати своїх друзів, але й тоді послухався він наказу й відійшов у рідні сторони лікуватися.

Там застала його вже більшовицька дійсність. Ще не заклелася добре рана в легенях, а вже Сапер не міг всидіти без діла. Нові облави, побої, арешти невинних людей додавали йому ще більше ненависті й їй жадоби розплати з ворогом.

Сапер бере участь в акціях місцевої боївки, заправляє її теоретично і практично, дає вказівки і поради. Та акції дрібного масштабу не давали йому повного задоволення. Він думає постійно про Чорний ліс і про свою сотню, яка зводить бої з десятикратно сильнішим ворогом.

І, як то кажуть, увірвався йому терпець. Не зважаючи на поради санітарів, Сапер виривається з-під їхньої опіки та прямує в Чорний ліс. Тут з великою втіхою зустрічають його старі друзі, а він і собі радіє "старою войною".

Незабаром Сапер дістає від командування ступінь старшого булавного й перебирає чоту сотні Чорноги. Впостійних небезпеках і боях з більшовицькими зграями минають повстанські дні. Командирські здібності та жертвенність не дають Саперові довше перебувати на пості сотового. 1945 року він перебирає вже команду над сотнею, а 1946, за бойові заслуги, старший булавний Сапер дістає ступінь поручника і Бронзовий Хрест Бойової Заслуги. За час побуту в УПА пор. Сапер кристалізується під оглядом військовим та політичним.

Наказ Головного Командування УПА про обмеження бойових дій та перехід повстанських кадрів у глибоке підпілля не застав пор. Сапера неприго-

ваним до такої дійсності.

В 1947 р. він був приданий на теренову працю й повніть функцію районного провідника ОУН на терені Єзупільщини. З новим запалом і енергією кидається Сапер у вир праці. Жажливий терор ворґа, смерть друзів-побратимів не заломлюють його. Навпаки, він твердне, серце його стає гранітом. Своєю невипущою, відданою великій справі працею, Сапер здобуває признання своїх зверхників та авторитет у населення.

Під час праці в терені пор. Сапер доконав трьох героїських вчинків, які, здавалося, неможливо людині виконати. Енкаведистські посіпаки два рази /1947 і 1948 рр./ віднайшли криївку поручника Сапера, де перебував він зі своєю охороною. Здавалося, що справа безнадійна. Більшовики кілька разів, вони на-ерху, а повстанці в криївці. Та Сапер не тратив надії, він вірив у перемогу. І як більшовики кинули до криївки 42 гранати, а дим душив повстанців, Сапер піддержував своїх друзів на дусі: "Ще хвилинку, ще трохи..." Коли життя повстанців висіло на волоску, Сапер сказав до одного з друзів: "Подай мені мій годинник, бо вже раз залишив його тим сукиним синам." Під ударами гранат і автоматних стрілів повстанці видержали в криївці 6 годин. Дочекавшись відповідного моменту Сапер, враз із друзями, вискакує з криївки, закидає більшовиків гранатами та, відстрілюючись, щасливо відступає з друзями. Не пощастило тіль відступити одному бойовикові.

Такі Людина, незагартована до тієї міри, що Сапер, збожеволіла б чи пустила б собі передчасно кулю в лоба.

Більшовики, шаліючи з люті, що не змогли знищити такого активного повстанця, підшукували всяких підлих методів, щоб, кінець-кінців, докнати свого звірського наміру.

І прийшло 30-те вересня 1949 року. Більшовики втретє наскочили на криївку пор. Сапера. І знову він, як попередніх разів, з вірою в перемогу, рішив не стрілятися, а відбиватись. І знову сталеві нерви Сапера видержали гуки гранат і стрілів від полудня до вечора. В одному моменті він перший вискакує з криївки і пускає чергу по ворогу. Однак пробитися він не встиг, як і його четверо друзів. Ворожа куля раз на все таки обірвала героїське життя пор. Сапера.

І дивне, більшовицькі вирокни, які, звичайно, знущались з трупів повстанців, залишили тіло пор. Сапера в спокої й дозволили односельчанам оглядати його.

З глибоким жалем і сумом прощалися рідні Дубівці востаннє з вірним сином України. І ми, повстанці, що знали його, щиро боліємо за втратою бойового побратима, друга-революціонера.

В. ПОДОЛЯК

ТЯГАР ІСТОРИЧНОЇ ВІДПОВІДА- ЛЬНОСТІ

Т.Ч. - Представтесь, будь ласка, нашим читачам.

- Мене звати Юліус Кжелонас. Я професор Литовської консерваторії, композитор. Коли почався активний рух за відновлення литовської державності, мене виборили головою комісії для дослідження сталінських злочинів. Ця комісія працює досить активно. Литва була єдиною республікою в СРСР, де вдалося реабілітувати всіх репресованих. У нас було депортовано і репресовано півтора мільйона громадян. Сюди належать депортовані в Сибір, а їх було близько 350 тисяч - 12,5% населення, арештовані, розстріляні, розкулачені, загинули в період героїчної партизанської боротьби, а також ті, які втекли від терору за межі Литви. Це половина литовського народу. Друга ж половина скалічена морально. Людей довели до того, що вони не довіряли навіть своїм близьким. Агітація прикладом Павлика Морозова посіяла недовіру навіть між родичами. Ламалась психологія всього народу.

Вам не треба розповідати про методи сталінського терору. Україна ще раніше пережила всі страхоття більшовизму, жажливий голод. Тепер нам разом потрібно відновити моральні сили народу, і треба, щоб люди зрозуміли - хто є ворогом. А ворог - система більшовизму, ця найбільш антилюдська система. Вона звернута не до людини. Людина в тій системі відсутня, зате наявні якісь штучно придумані і визначені поняття, ідеології, класи. У 40-у році, коли нас окупував Советський Союз, мені було 24 роки, я вже встиг відслужити у Литовській Армії, і зміг добре розпізнати, що таке більшовизм. Я жив у двох системах - демократичній і тоталітарній. І тепер, коли Литва активно стала на шлях боротьби за відновлення незалежності, не зміг залишитися в стороні. Вступив у Саудіс. Обраний членом його ради.

Т.Ч. - Яке Ваше ставлення до національно-політичного піднесення на Україні?

- Я радий, що подібні події відбуваються і в

Україні, яку ми всі дуже поважаємо. Я як композитор дуже високо ціную музикальне мистецтво України. А загальновідомо, що нації, у яких великі музикальні традиції, є дуже багаті за своїм духовним складом. Дуже тісно переплелися історичні шляхи наших народів. І всі ми бажаємо українському народу щастя і свободи, щоб відновилась і у вас історична справедливість.

Т.Ч. - На Україні, на жаль, відчувається велика різниця між сходом і заходом. Основа її, по-моєму, в тому, наскільки вкорінився в душі людей страх. Чи вдалося литовцям його позбутися?

- Думаю, що вдалось. З Західною Україною ми маємо багато спільного. Литву окупували в 40-му році. А з 18-го по 40-й ціле покоління прожило в незалежній державі, а це не пройшло безслідно. П'ятдесят років окупації, чи сімдесят - це дуже велика різниця, бо поступово вироджуються нові покоління, перестають відчувати окупацію, звикають до фальші, і так вироджується внутрішній світ народу. І приклад України, де так яскраво відчутна різниця між заходом і сходом - доказ того, що традиції і народну пам'ять, що їх нищили п'ятдесят років, значно легше відродити, аніж ті, що руйнувалися протягом сімдесяти. Через те для вас особливе значення має зараз духовне відродження, щоб порятувати народ від морального занепаду і втрати найважливішого почуття - прагнення свободи.

Т.Ч. - Як сприйняла ідеї незалежності литовська молодь?

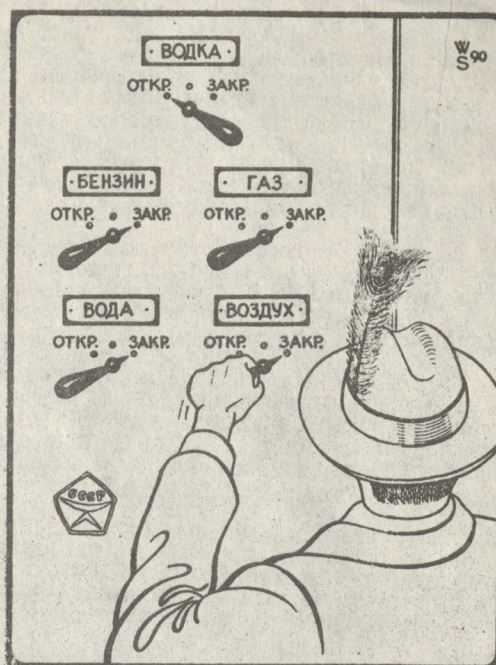
- Я часто спілкуюся з молоддю. Можу похвалитися, що молодь у нас загалом морально здорова. Вона вже відчула присмак свободи, з'явилась гордість, що вони вже не раби, а повноправні члени вільної держави. Це дуже допомагає справі духовного відродження. Але люди скрізь є різні. Деякі перш за все цінують джинси, гітари. Це теж потрібно, треба йти в ногу з часом, але коли ці речі стають основними, самоціллю, то це вже національно спустошені люди. Але таких у Литві, на щастя, дуже мало. На наших мітингах, де збиралося по сто тисяч - півмільйона людей - більшість молоді. І після таких мітингів ви жодного папірця не знайдете на землі. Політичне піднесення веде до морального зростання. Тож, я надіюсь, що наша молодь буде здоровим фундаментом для побудови незалежної Литовської Держави.

Т.Ч. - На Вашій візитці дописано "Народний депутат ССРСР". Як узгоджується це звання з виходом Литви з Союзу?

- Ми дійсно якоюсь мірою ще використовуємо й статус народного депутата ССРСР. З юридичного погляду - це якесь непорозуміння - нам, окупованому народу, балотуватися в парламент свого окупанта. Це з першого погляду нелогічно. Ми довго обдумували, чи брати участь у виборах до Верховної Ради Союзу, і врешті вирішили, що для Литви це було б корисно. І не з якихось дрібних кон'юнктурних міркувань, а з огляду боротьби за незалежність. Статус депутата дає багато можливостей, зрікаючися яких було б нерозумно. Зате, коли депутатський з'їзд у Москві приймає антидемократичні закони, ми завжди можемо від них відмежуватися. Наприклад, литовці не обирали ні комітету конституційного нагляду, ні президента, і, оскільки ці структури не узгоджуються з доктриною незалежної Литви, ми не визнаємо їх повноважень. Тож, ми ні в чому не пішли проти своєї совісті і волі виборців, бо у нас усіх спільний принцип - всі заходи, що служать відновленню литовської державності - корисні. У цьому плані маємо багато роботи за кордонами Литовської Держави. Ми їздимо по різних регіонах Союзу, пояснюємо, що і як відбувається у нас, поширюємо правдиву інформацію, здобуваємо прихильників.

Т.Ч. - Яким Вам бачиться майбутнє Литовської Держави?

- Думаю, що Литва повинна стати демократичною державою в повному розумінні цього слова. І, крім того, ми будемо відкритою державою, з добросусідськими стосунками з усіма іншими країнами. Думаю, що лише така перспектива зможе бути повноцінним гарантом для повнокровного розвитку всіх нині скованих сил. Ми не хочемо мати ворогів ні у своїй країні, ні за її межами, в тому числі й на сході. На ворожнечі й насильстві новий дім побудувати не можна. У Литві проживає близько 20% іноземного населення. Це порівня-

но небагато, приблизно така кількість була завжди. І завжди у нас панували мир і злагода. Були гімназії, школи, культурні установи єврейські, польські, російські. Демократичні традиції у нас багаті, і думаю, що Литва при побудові незалежної держави від них не відступиться.

Т.Ч. - А як Ви оцінюєте майбутнє України?

- Коли ви захочете розворушити воду, скажімо, у ванні, то достатньо кілька разів провести рукою. Коли ж води значно більше, то й часу і сил треба затратити більше. Але й хвили будуть могутніші. Те ж саме і з націями. Литва має три мільйони населення, в ній легше було розпочати рух. А Україна майже в двадцять разів більша, тож зусиль і часу треба набагато більше. Але оскільки ціль та ж сама, то можу тільки висловити свою абсолютну підтримку вашій боротьбі. І пам'ятайте, що, мабуть, тільки ви будете спроможні підняти ту могутню хвилю, яка кінцево розвалить імперію зла - ССРСР.

Т.Ч. - Чи не могли б Ви дати моральну оцінку дотеперішніх заяв західних держав, у яких вони під будь-яким приводом старяться відмовитись визнавати Литовську Республіку?

- Це, безумовно, аморальна політика. Для таких великих країн як Союз, Сполучені Штати Америки й інші, поняття моральності виникає лише тоді, коли це вигідно для їхніх інтересів. Горбачов, виїжджаючи за кордон, захищає будь-які малі народи. Те саме говорить і Буш, що всі нації мають права... Але коли Литва проголосила незалежність, гуманізм їх десь розгубився. Моральність зникла з політики, а робиться те, що прагматично: бізнес перш за все. Америка дивиться на ССРСР як на ринок для збуту товарів і одержання сировини та дешевої робочої сили. А Союз шукає можливості будь-якими жертвами свого народу здобути зайві мільярди. І коли потреби малих народів входять у протиріччя з їх інтересами, починають вишукувати найрізноманітніші, часто абсурдні юридичні зачіпки. Дотепер Америка, Англія, Франція не визнавали вклучення Балтійських держав у Союз, а нині, коли ми розриваємо ланцюги окупації, вони вирішили, що це їм не вигідно. А вигода - це вже не моральна категорія, це елемент бізнесу. Таке ставлення взагалі-то характерне для великих держав. Вони за своєю суттю є державами аморальними.

Т.Ч. - Чи не вніс візит голови Вашого уряду пані Друнскене деякі зміни в ставлення політичних лідерів Заходу до проголошення незалежності Литви?

- Безумовно, той факт, що нашого прем'єр-міністра приймали найвпливовіші політичні діячі світу, це вже певний злам в політиці ігнорування. Те, що Литва вистояла перші тижні і місяці, примушує всіх зважати на нас. Уже навіть можна говорити про певний прихований тиск Заходу на Горбачова. Хоч це і робиться не з великого бажання,

але результати свої дасть. Думаю, що навіть дуже обережна переорієнтація західних лідерів допоможе нам у переговорах з Москвою.

Тиск знизу, з парламентів, від виборців ставляє президентів вільних держав переглянути свою тактику щодо Литви. Я відчуваю, що литовське питання перестав бути чисто литовським, а стає

уже глобальним питанням розпаду імперських структур. І тому відповідальність литовських керівників зростає, бо від нашого досвіду багато в чому залежить доля інших поневолених Москвою народів. Ми відчуваємо дуже велику підтримку, але й важкий тягар своєї історичної відповідальності.

/Інтерв'ю взяв Тарас ЧОРНОВІЛ/

"Спротиви, які зустрінемо на нашому шляху, будуть велетенські. Бо ж віднова Соборної Української Національної Держави сама собою однозначна з ліквідацією московської імперії, як і польського історичного імперіалізму, спричинить таку докорінну перебудову цілого Сходу Європи і великої частини Азії, що це з konieczности вплине й на політичний вигляд всієї решти світу".

ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ

/14.06.1891-23.05.1938/

З АРХІВУ ОУН

Як і інші поневолені Москвою народи, що спільно з нами борються за своє визволення, литовці відзначають день 40-ліття своєї незалежності і проводять широку акцію протесту проти поневолення та за підтримку своїх визвольних змагань.

Міністер Стасис Лозорайтіс, шеф литовської дипломатичної служби в Римі, вислав спеціального листа на руки Генерального Секретаря Об'єднаних Націй, в якому читаємо:

"З нагоди цих роковин, в імені литовського народу, черговий раз звертаю увагу Об'єднаних Націй на його трагічну долю і на міжнародний злочин, довершений СРСР незаконною окупацією Литви. Перед цілим світом заявляю поновно, що литовська нація не зреклася ніколи своєї суверенності і своєї самостійності та обстоє незламну свою волю добитися їх вільного здійснення. В очікуванні дня свого визволення, литовський народ глибоко вірить, що уряди вільних народів здержаться в своїх еventуальних переговорах з СРСР від усього, що могло б виходити на шкоду суверенних прав Литви і що не признаватимуть і далі т.зв. інкорпорації Литви до СРСР.

Литовський народ висловлює теж свою надію, що Організація Об'єднаних Націй, поставлена на сторожі міжнародної справедливості, послужить кожній нагоді, щоб підтримати визволення Литви з советського ярма і щоб до цього визволення довести".

В 40-ліття незалежності Литви українці шлють товаришам недовлі свій гарячий привіт і найсерпечніші побажання успіхів у спільній боротьбі за розвал московської тюрми народів.

В день 40-их роковин відновлення литовської держави, коли серце кожного литовського патріота сильніше б'ється на спомин історичного 16 лютого 1918 року, всі ми, українські націоналісти, де б ми не були, на рідних землях чи поза ними, дружно вітаємо геройський литовський народ по цей і той бік залізної заслони з його величним святом і поділяємо горді почування, що нуртують у його душі.

Судилося литовському й українському народам у сіру давнину жити одним державним життям; судилося попати в вікову московську неволю; судилося на порозі 1918 року страсти московські окупи й захити своїм власним державним життям; судилося в нерівній боротьбі втратити свої суверенні держави, одному раніш, другому пізніше, не припиняючи боротьби за них ні під московським ярмом, ні поза його засягом.

З'єднує нас від ряду літ спільна боротьба проти Москви, спільна крицева віра в перемогу нашої боротьби. Сьогодні наші дружні побажання литовському народові, щоб, спираючись на свої власні сили, готувався до зброєв в руках привітати день свого визволення, щоб на теперішніх руїнах знов відновити своє самостійне життя, щоб захити знову в колі вільних народів світу.

Приєднуємося всім серцем до нинішнього свята лицарського литовського народу, з'єднані з ним

давнім братерством зброї, кованої найкращими силами Литви й України.

Провід Українських Націоналістів

16 лютого 1958 року.

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

- 18.6.1668. Смерть гетьмана Івана Брюховецького в козацькому таборі біля Опішні.
- 18.6.1709. Зруйновано Чортомлицьку Січ.
- 20.6.1768. Залізник і Гонта здобули Умань.
- 20.6.1895. Помер український вчений Михайло Драгоманів, публіцист і суспільно-громадсько-політичний діяч.
- 22.6.1657. Союз Богдана Хмельницького із Швецією й Семигородом, згідно з яким союзники планували війну з Польщею та її поділ.
- 22.6.1929. Помер на еміграції у Празі Євген Чапленко, український громадський діяч і фундатор української преси на Наддніпрянщині.
- 23.6.1917. Перший Універсал Центральної Ради, що ним проголосив український народ свою волю: "Однини творити самим своє життя".
- 23.6.1828. Помер Максим Парпура - український культурно-освітній діяч, перший видавець "Енеїди" І.Котляревського.
- 23.6.1870. Помер письменник і етнограф Америкосій Метлинський.
- 23.6.1934. Конгрес українського жіноцтва в Станиславові.
- 25.6.1205. Згинув під Завихвостом князь Роман Галицький.
- 27.6.1964. Відкриття пам'ятника Тарасу Шевченкові у Вашингтоні.
- 28.6.1914. Величавий здвиг "Соколів" і "Січей" у Львові.
- 29.6.1849. Народилася письменниця Олена Пчілка.
- 29.6.1918. Помер Федір Вовк, світової слави вчений антрополог.
- 29.6.1938. Помер ген.Мирон Тарнавський, кол.головкомандуючий УГА.
- 30.6.1941. У Львові проголошено відновлення самостійності України. Невдовзі після того гітлерівські окупанти заарештували членів створеного уряду.

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧА ГРУПА

Тарас ЧОРНОВІЛ - редактор
Роман КОЗІЙ - заступник редактора
Олег ПЕЛЕХАТІЙ - технічний редактор
Зеновій БАСАРАБ - виробничий відділ